

Onderwerp: Bestuurlijke weging door de bestuurlijke Kopgroep NOVI (IPO) van de Samenwerkingsafspraken NOVI

Afzender: bestuurlijke kopgroep NOVI
Aan: Provinciale Staten

Geachte dames en heren,

In september 2020 heeft het Kabinet de eerste Nationale Omgevingsvisie (NOVI) vastgesteld. De provincies zijn individueel én via het IPO intensief betrokken geweest bij de voorbereiding daarvan. Momenteel dragen de provincies actief bij aan de gebiedsgerichte uitwerking van de NOVI via Omgevingsagenda's (voor de vijf landsdelen), NOVI-gebieden (acht voor heel Nederland) en Rijk-regioprogramma's.

De NOVI is zelfbindend voor het Rijk (net zoals provinciale omgevingsvisies zelfbindend zijn voor de provincies en gemeentelijke omgevingsvisies voor gemeenten). Om de samenwerking met de medeoverheden te bekrachtigen, is op basis van de vastgestelde NOVI toegewerkt naar samenwerkingsafspraken tussen Rijk en koepelorganisaties (naast IPO ook VNG en UvW). Vanuit het IPO heeft een bestuurlijke kopgroep NOVI daarbij het voortouw gehad. Het IPO-bestuur heeft in december 2020 ingestemd met de concept samenwerkingsafspraken, waarna deze op 3 maart 2021 in definitieve vorm zijn bekrachtigd in het Bestuurlijk Overleg Wonen, Ruimte en Omgevingswet met minister Ollongren van BZK. Middels deze brief wordt u geïnformeerd over de appreciatie van de bestuurlijke Kopgroep NOVI omtrent de Samenwerkingsafspraken NOVI. De Samenwerkingsafspraken NOVI treft u bijgevoegd aan. Hieronder treft u een aantal opmerkingen en overwegingen aan van de bestuurlijke Kopgroep NOVI van het IPO bij deze afspraken.

Samen werken aan transitieopgaven

Het werken aan de grote transitie-opgaven waar Nederland voor staat, beschreven in de NOVI, vraagt om een verregaande manier van samenwerking tussen Rijk en medeoverheden. De gemaakte samenwerkingsafspraken tussen VNG, UvW, IPO en Rijk helpen om de opgaven integraal aan te pakken. Ze dragen ook bij aan het goede samenspel tussen overheden. De afspraken stellen gemeenten, waterschappen en provincies in staat om vanuit eigen rollen en verantwoordelijkheden uitvoering te geven aan de opgaven, waarbij partijen aanspreekbaar zijn op de geleverde prestaties. Dit legitimeert de keuzes en het handelen zowel richting Rijk als richting Tweede Kamer. Tegelijk is het van meerwaarde dat in de samenwerkingsafspraken ook afspraken zijn opgenomen over de invulling van de 'regierol' van het Rijk, zodat het opereren van het Rijk voorspelbaarder wordt.

Werken vanuit gedachtegoed Omgevingswet

Waar de provincies sterk aan hechten, ongeacht het definitieve besluit over de precieze inwerkingstredingdatum, is de afspraak dat wordt gewerkt vanuit het gedachtegoed van de Omgevingswet waarbij rekening wordt gehouden met elkaars taak- en bevoegdheidsuitoefening en het subsidiariteitsbeginsel. Dit -samen met de in de wet vastgelegde taken en uitoefening van bevoegdheden van alle bestuursorganen- bepaalt ieders rol en verantwoordelijkheid voor de zorg van de fysieke leefomgeving. Uitgangspunt van de Omgevingswet is om de verantwoordelijkheid zo decentraal mogelijk te leggen.

De samenwerkingsafspraken

De constatering is dat de samenwerkingsafspraken uitgaan van de zelfbindendheid van de NOVI voor het Rijk. De afspraken laten ruimte aan de provincies voor de eigen beleidsvrijheid en biedenhandvatten om de opgaven integraal aan te pakken. De afspraken over het hanteren van de voorkeursvolgordes uit de NOVI (bv. voor verstedelijking, energie en logistiek) zijn zo geformuleerd dat de eigen bestuurlijke afwegingsruimte van Provinciale Staten volledig overeind blijft. Immers in de provinciale omgevingsvisies zijn de voorkeursvolgordes, soms letterlijk, soms in andere bewoordingen met dezelfde intenties ook gemeengoed, om sturing te geven aan het provinciale beleid.

Vanuit de provincies is altijd veel aandacht gevraagd voor die eigen afwegingsruimte, juist om regionaal maatwerk mogelijk te maken. Voorkeursvolgordes kunnen behulpzaam zijn, bijvoorbeeld voor locaties voor datacentra, maar bij de verstedelijkingsstrategie worden keuzes over locaties door gemeenten en provincies gemaakt.

De samenwerkingsafspraken vormen ook een stimulans voor het gebiedsgericht werken uit het kabinetsaanbod van de drie koepels. Belangrijk zijn de afspraken die gemaakt zijn over de gezamenlijke ontwikkeling en inzet van instrumentarium. In de Uitvoeringsagenda NOVI staat het instrumentarium waarmee we starten, zoals de NOVI-gebieden en de landsdelige Omgevingsagenda's als schakel tussen de Omgevingsvisies van Rijk, provincies en gemeenten. Hiermee geven we concreet invulling aan de beoogde 'samenwerking als één overheid', gebiedsgericht en met de opgaven centraal.